



Argus

Vážení čtenáři!

Dostala se Ti do rukou druhá SCI-FI příloha "Šumu" - zpravodaje FEL. Možné, že někdo z Vás se už s podobným materiálem setkal. Mohl se mu dostat do ruky podobný "Fanzin" /speciální označení pro tisk podobného druhu/ ať vydávaný v Praze nebo v jiném městě. Jsou součástí práce SCI-FI klubů v celé republice, podobně jako "Argus" je doplňkem činnosti klubu "Terra" zde na fakultě. V současné době existuje v ČSSR na 50 klubů, z toho přibližně každý druhý má svůj fanzin. A tak se může fanoušek v Plzni, Teplicích, Č. Budějovicích, Liberci, Kroměříži a jinde setkat se záhadně znějícími názvy Kovočas, Pollux, Salamandr, Trifid, Třesk atd. Většinou jsou ovšem tisknuty v malém nákladu cca 50 kusů, a proto neproniknou v širokou obec čtenářů. Jejich obsah je různý podle zaměření klubu. Nedílnou součástí jsou i povíčky, jak z domácí tvorby tak i zahraniční. Protože se většinou málokdo s nimi setkal, chceme jím i v našich číslech věnovat pozornost. Kromě toho se budete moci dočíst i o činnosti našeho klubu, nových knihách a filmech. Věříme, že i nečtenář S-F literatury si přijde na své.

#### Nové knihy

V závěru roku 1985 by se na pultech našich knihkupectví měla objevit ještě řada knih s tematikou sci-fi. Proto čtenáři ať ji nepřehlédnete.

C.H. Mullin: Převrat po anglicku /Anglie - rok 1989/

A. Beljaev: Poslední Atlantidan

Hlava prof. Dowella /2 romány známého autora/

K. Frühauf: Stromy /slovensky - Fantasticko-détektivní příběh z konce tohoto století/



MILOS KRNÁČEK  
(Pollux 0)

Antologie: Hledání budoucího času

Výbor povídek nejlepších autorů SF /F. Bradbury, I. Asimov, A.C.Clark, E.W.Aldis aj./

C. Dilov: Frobněné šance

J.Weiss: Moře času

L.Szalai: Zapomenutý vesmír

Antologie - Teď už budeme lidé

V. Klička: Ve jménu Metanova

Antologie - Jíziko nesmrtelnosti /Fantastika 85/

### Seminář o fanzinech

Asi koncem září se objevil v našem klubu tiskopis s následujícím textem. "Vážení sf. přátelé! Podle dohody z jarního setkání zástupců SF klubů se ve dnech 4. - 6.10. uskuteční seminář věnovaný fanzinům a ostatním tis. ovým materiálům...doufáme, že se zúčastní také člen Vaší redakce. Na programu..."

Proto jsem v pátek po cvičeních doma sebral specák, lžici, zápisník s fixem, 2 konzervy a utíkal na Florenc. Když jsem dorazil na místo určení, tak už po večeri začal vlastní seminář, který trval až do nedělního poledne.

Hned první den /noc/ jsem se dozvěděl některé údaje o existujících fanzinech, jako je náklad, technika tisku, potíže aj. V sobotu po 9 hod. začala přednáška o druhu tisku a jejích možnostech. Hovořilo se i o kvalitě, které u některých fanzinů "pokulhávají". Po přestávce přečtení s čl. příspěvek i s ukázkami "O světových fanzinech" J. Olše. Ovšem při pohledu na některé amatérské či profesionální časopisy jsem přestával poslouchat. Ze všechny časopisy s vysokou úrovní bych chtěl alespoň jmenovat polskou "Fantastyku". Další přednáška byla o zahraničních SF magazínech /I. Adamovič/. Dále se jednalo o inflaci fanzinů, problému kritiky, bibliografie překladů ve fanzinech atd. O přestávkách jsem měl možnost se podívat na tvorbu ostatních klubů, at na nástěnkách či na jejich výtisky.

A tak jsem v neděli odjížděl ze semináře s dojemem, že existuje dost nečlených příznivců tohoto literárního žánru, kteří se snaží v této oblasti udělat v rámci možností maximum. A co mě na setkání potěšilo, bylo kromě navázání nových kontaktů i to, že sci-fi-fandomky hostitelského klubu vařili tak dobře a vydatně, že jsem si konzervy přivezl zpátky domů.

Horace B. Tyne

### BUDIŽ SVĚTLA!

Old muž se obořil do silného stromu s urputností, v níž se již odrážela únava. Staré sekery se střídavě zakusovaly do dřeva, slunce pražilo a mužům stékaly po těle kapky potu.

Onožel na štěrkové krajnici stál Blackie, popotahoval se za bradku a pozoroval, jak se bílý zásek prohlubuje. Pak obrátil svůj hrbatý a osmahlý obličej k prostřenství z rozpukaného a záplatovaného betonu, kde hlídl Vito Počsaditý. Jejich pohledy se setkaly a Blackie mu pokynul.

To stačí. Sídě a Miku. Poraďme se.

Rytmické údery seker ustaly. Mike řečený Rudoch si předloktím přešel přes napl. oholený švihácký vous. Síd bez slova odešel vstřídat Vito.

Už to bude, holečbal se Mike a pyšně zašilhal na zásek. Myslíš, že je to příliš?

Jasně, odpověděl Blackie, plivl si do dlaní a zvedl jeden z chabých nástrojů. Voč toho tedy sou.

Stejně je to zvláštní, řekl Mike, že některý to vydrží a jiný se rozflákej. Musej tedy být už od mejch klukovskejch let... určitě sloužili už před poslední válkou.

Vždyť toho kór moc na práci nemá. Leda v zimě, když odklízěj snáh, jiněš ses tam položeš zánletu a čumter.

Mike zamračenej pozoroval zničenou silnici. Ustoupil před horkem, které odrážela.

Vrtě si hlavou, jak můžou vědět, že na tom a tom místě je prasklina.

Já si myslím, že jsou stroje, který říděj zase jiné stroje, vzdychl si Elacie. Nevím. Tenkrát jsem byl ještě moc mladej. Tak co, Vito? Jde se na věc?

Druhá směna se dala do roboty, Mike ustoupil z dosahu odlétávajících odštěpků a usedl do hebké trávy, nastupující do dalšího útoku proti krajině. Vzduchem zakroužila tlíska a čopadle mu k nohám. Zvedl ji a přičichl k ní. Voněla tak něžek opravdově, zvláštně.

Když se strom konečně položil přes silnici, Blackie je odvedl na místo ložky, které vybral už dopoledne. Bylo o padesát metrů výše po silnici směrem k troskám města, ale trochu stranou; skupinka stromů jím poskytovala stín a úkryt zároveň.

Měli jsme si vzít něco k jídlu, řekl Vito.

Netušil jsem, že to bude tak dlouho trvat, řekl Blackie. Ženský nám určitě už něco připravily.

Dobře udělaly, řekl Mike.

Pohlédl na tenkou větévku. Chvilí vyčkal, pak popadl lovecký nůž opotřebovaný léty broušení a uřízl rovný kus větve. Začal ho ořezávat.

Elacie protestoval. Síd. Chceš, aby si všiml pahýlu na stromě?

Co tě nemá! Na to nemá mozek!

Prdlajzl! Je to vidět jako dřív značka na rohu ulice. Myslíš, že si toho všimnou, Blackie?

Nevím, možné. Blackie se opatrně zvedl a podíval se přes ostružiní. Vylezu na strom a kouknu, jestli někdo nejede.

Povytláhl si kalhoty a hledal vhodné místo k lezení. Dříviny měl kvalitní, i když opotřebované a záplatované, a nechtěl si je natrhnout. Bylo stále obtížnější opatřit si ve starých troskách jakžtakž zachovalé oděvení.

Vybral si jednu nižší větev a odrezil se. Vzepřel se, vymrštil se nohama a svižně zmizel v listoví. Ostatní čekali dole. Síd občas pohlédl nahoru. Vito pokopával do jednoho z kyjů, který si přitesalí ze starého břevna. Druhý kyj měl schovanou pod bundou, ale čouhalo z něho dost, aby se dalo poznat, že byly udělaný z jednoho kusu dřeva, které bylo na jedné straně natřené na šedo, a na druhé straně, k níž byla dříve přitlučena orkne, mělo pruh a dřív. U seker leželo svinuté lano.

Blackie stál vysoko v koruně a pozoroval betonovou stuhu.

Odtud, uvažoval, by jeden skoro ček, že se město nerozpadá a že ještě žije.

Okna vzáclených domů, to byly jen černé díry beze skel, ale slunce dodávalo zdívu zdání bělosti a čistoty. Děravé střechy byly pro Blackieho stejně normální jako céry na většině lidí, které znal. Dále směrem do centra byl ještě důkaz zmizelá moci lidstva... nesmírná hromada rozbitých kamenů a roztaveného kovu. Zóna zarůstala podivnými travinami a mechy. Uplynou však ještě věky, než zakryjí tu spoušť.

Kopečky roztroušené podél silnice byly méně nápadné, zjevně byly halabala odstrčeny ze štěrkové krajnice... Rozpadající se kusy, které

podle legendy měly být stroji, v nichž se jezdívalo kdysi po silnici. V zatačce se cosi zalesklo. Blackie přimhouřil oči, aby lépe viděl.

Sesplhal tek mrštně, že trojice dole ani nezaslechla šelestění listů. Seskočil mezi ně jako kočka.

Už idou!

Nakažen tichým spěchem s vých druhů si rychle navlékl špinavou bundu. Vito se jednou rukou drbal na chlupatých prsou a druhou potřákal ký, který se v jeho ohromné ruce zdál lehký jako pátko.

Potichu sledovali Sida, který vyhlížel skulinkou v mlází. Blackie stál za ním. Udělal pohyb, jako by ho chtěl odstranit, ale v tom okamžiku Sid pustil keř a dřepl si.

Ostatní zalehli do podrostu nebo za stromy a pozorovali silnici.

Náhle z dálky zaslechli volání sojky a zároveň v listoví nad nimi slabě zavanul vítr. Pak zaslechli další zvuk, bzučivý a řinčivý.

Bez ohledu na výtoły a záclaty jela po silnici neměnnou rychlostí kolona tří vozů. Kolébaly se jeden za druhým a objely správkou položenou na dřívější nedokonalou správkou, až nakonec zastavily u poraženého stromu. Dva vozy byly buldozery a jeden byl kamion s nářadím.

Zanečalouho objevila skupina dělníků: zástup osmi robotů. Kávž došli k překážce, rozvinuli se a zkoumali ji po celé délce. Připomínali gigantického mravence.

Co to čláde? zeptal Mike, přestože stroje byly od nich dobrých padesát metrů.

Zkoumání práci pro tu věc, co je sam poslala, odpovéděl Elackie rovněž šeptem. Vidíš ty světýlko, co máš nahoře na hlavěch? Jednou mi někdo říkal, že díky nim fungují.

Někteří roboti si vzali z kádennu pily a pustili se do kmene.

Jiní se vybavili lany a háky, aby mohli překážku upevnit k buldozerům.

Jen se na ně podívejte, povzděchl si závistivě Sid. Něm to trvalo celý hodiny a voni už mají pátku ze sebou!

Dívali se, jak roboti rozlézávájí strom přehrazující silnici, a nepřekračují přitom ani kousek krajinici, a pak potom pomáhají buldozerům stahovat jednotlivé kusy stranou. Na druhé straně byl pod krajinici skoro dvoumetrový příkop. Kmen byl odtažen k příkopu a s praskotem větví a správkou štěrku do něj svržen.

Štěstí, že jsme ne svahu, zabručel Mike, to by chlapci přerázilo, až by mu lezly stlevo.

Dejte na mě, řekl Elackie, a všedcky budete ve správnou dobu na správném místě.

Mike se podíval na Vito a povysunul obočí. Vito vystrčil spodní rēt a poslušně přikývl. Sid se usmál. Nikdo ale na vychloubání nic neřekl.

Už se ředějí, upozornil je Elackie. Jste připraveni chlapi? Kde je lano?

Někdo mu ho podal. S očima uořenýma na silnici namatal konce lana a jejen podal Mikovi. Ostatní popadli kýje.

Teď lacha! poručil jim Elackie. Já s Míkem srazíme toho poslečního. Vy dva vrazíte a majznete ho přes hlavu. A pořádně!

Dokud tam bude, tak nezdrhejte! řekl velký Sid. Pronásledovat nás nebudou, ale dovedou se bránit. Nemám chuť, abych zase vodletěl dvacet kroků!

Podívali se na bílou jízvu, která se mu od pravého ucha kliketila až pod límec bundy. Pak se obrátili k silnici.

Dobrá!, zařentl Elackie. Pořízdněj materiál vodjíždí první.

Kamion a buldozery zamířily k městu a v určité vzdálenosti za ni i kráčela roboti. Elížili se k místu léčky... začínali je přecházet.

Blackie si dřenl a dotýkal se země jen konečky prstů.

Když těžce procházel poslední robot, Blackie vyrazil ze křoví, spojen s Mikiem dvaceti stopami lana, které drželi každý za jeden konec. Rozběhli se za autem.

Blackie pravou rukou rozhoupal lano. Na druhé zhoupnutí přeletělo robotovi přes hlavu. Viděl, jak se Mike zapírá nohama.

Robot zavrčel. Nemotorně se natočil doleva a umatal po překážce. Mike a Blackie znovu zatáhli. Stroj se otočil k nim a snažil se udržet rovnováhu. Jeho družci pochodovali dál.

Přehodíme se, vystřekl Blackie.

Mike mu pohotově hodil svůj konec lana a v letu chytil konec Blackieho. Obíhali robota, aby ho spoutali. Blackie běžel až k okraji příkopu. Omotal si kus provazu kolem předloktí a seběhl dolů.

Za ním se sypal štěrk, jak se Mike oběma patami zapřel na krajici. Pak uslyšel tlumený úder dopadu stroje.

Blackie vlezl po násu. Vito a Sid bušili kvůli do neobrábené se zmítajícího robota. Mike tenčil kolem s vyčerpáním zuby a dělal, jako že chce oběma nohama na robota skočit. Ale vzhledem k nebezpečí vířících kyjů raději svíral hrsti štěrku a házel je po robotovi.

Blackie se rozběhl pro sekeru. A právě v tom okamžiku Sid konečně přesně zasáhl robotovu hlavu.

Zajiskřila a sklo se rozbilo. Stroj se přestal hýbat.

To je ono! zasupěl Blackie. To je ono! Stačí!

Odstoupili. Zarputilo šklebky zmizely. Prst štěrku proklouzla Mikovi mezi prsty a hlučně dopadla na beton. Muži se pomalu narovnali a viděli v robotovi spíš hromadu beztvářého kovu než podivné zvíře v agonii.

Seberem fídlátka a mizíme, řekl Blackie. Mohlo by je napadnout poslat stroje, aby ho hledaly.

Vito popadl robota za hlavu a stáhl ho ze silnice, pak ho připoutali ke dvěma trámkám.

Asi za dvě hodiny vošli a břemenem mezi trosky, obešli roh ulice a zastavili se před poměrně zachovalou budovou. Před nimi bžel hlouček špinavých a polonahých dětí vykřikujících novinu.

Další dva muži a hrstka žen je s výkřiky obestoupili.

Musíme se do něj pustit, řekl Blackie a podíval se na oblohu. Už bude tma.

Muži, kteří měli stráž, zaběhli do vchodu z leštěné žuly a vrátili se zakrátko s nástroji: s kladivem, pákami a sekerami. Za nimi se tlačily ženy s nádobami a starými hrnci. Čtyři muži, znevení nesením robota odstoupili.

Kde máme začít, Blackie? zeptal se jeden z mužů, zatímco čekal, až ženy uvolní lano a trámký.

Zkuste všechny klouby. Pak ho prorazíte uprostřed a dostanete se na hlavní nádrž.

Díval se, jak kov podléhá úderům. Robot byl postupně zbavován končetin a z ran vytékala tekutina, promazávající složitý mechanismus. Ženy ji chytaly do kanystru.

Přines šálek, Judy, řekl Blackie své ženě, štíhlé plevovlasé dívky. Jsem zvědavý, jestli je to ta samá kvalita co posledně.

Když procházeli halou posetou odpačky, zapálil ohnivou hůlku. Judy ho následovala do temné chodby. Rozhrnul kůže nahrazující dveře. Pak přistoupil ke stolu a zakopl. Okno sice ještě nebylo utěsněno proti nočnímu chladu, ale vedlo na dvůr obehnaný vysokými zdmi. Pro oči zvyklé na prosluněnou ulici byla tato místnost tmavá. Judy nalila olej do podomácku zhotovené lampy. Počkala, až hedrový knot dostatečně nasákne, a pak ji podala Blackiemu, který hůlkou zapálil knot.

Hoří bezvačně, Elackie, řekla dívka a přikrčila nos nad první štiplavostí olečového kouře. Práve. To je klika, že hned první den je takovej úlovek.

Řekni zbývajícím deseti paníčkám, ať šetřej, upozornil ji. Až to úplně vyprázdníme, mělo by toho být na měsíc nebo i na dyl.

Sfoukl plamen hálky a zamyšleně upustil ohořelé dřevo na podlahu.

Nejsem žádněj koures, řekl. Jinak bych přišel na to, jak ně- jakýho donutit, aby obdělával zahradu. Možná že jednou... Ale tenhle druh odmítá dělat cokoli jinýho než opravovat tu jejich podželanou silnici. K čemu ta je dobrá?

Žena opatrně postrčila lampu doprostřed stolu.

Každopádně to bude lepší než lonskou zimu, řekla. Teď už budeme mít světlo.

Edward D. Hoch

Z O O

V měsíci srpnu byly děti nokaždě hodné, zvláště když se začalo schylovat ke třicetému. Právě toho dne přistávala každoročně velká stříbrná raketa nesoucí Meziplanetární ZOO profesora Huga na svou šestihodinovou návštěvu v oblasti Chicaga.

Ještě před úsvitem se dav shlukl, dlouhé řady dětí i dospělých a každý svíral svůj dolar a nedočkavě čekal, jakou zase chášku podivných tvorů přiveze profesor letos.

Už tu viděli jednou třínohé stvoření z Venuše, jindy vysoké vytáhlé lidi z Marsu a dokonce i hadovité obludy odněkud z ještě větší dálky. Teď se nedočkavostí i ostychem dívali, jak se velké kulatá raketa snáší k zemi na velké parkoviště těsně nad Chicagem, jak se její stěny pomalu zvedají, aby ukázaly známe mřížové klece. Byla v nich podivná malá zvířátka podobná koníkům, která se pokybovala rychle a šubavě a vytrvale štěbetala vysokými hláskv. Obyvatelé Země se shlukli kolem, zatímco posádka profesora Huga chvatně vybírala přichvstané dolary, a brzy se objevil sám dobrotivý profesor ve své mnohobarevné plášťence a vysokém klobouku.

Promluvil do mikrofonu: Národy Země!

Šumění davu utichlo a profesor pokračoval: Národy Země, za svůj dolar uvidíte tentokrát opravdovou raritu - téměř neznámé konskopavoucí obyvatele planety Kern, dopravené sem k vám s vynaložením značných finančních nákladů přes vzdálenost miliónů mil. Přistupte blíž, prostudujte si je, poslechněte si je, řekněte o nich svým přátelům. Ale pospěšte si! Moje raketa tu zůstane jen šest hodin!

A dav pomalu procházely kolem, zčeseny a fascinovány současně těmi podivnými stvořeníčky, které vypadaly jako koníci, ale běhaly po stěnách svých klecí jako pavouci.

To za dolar jistě stojí, poznamenal jeden muž a spěchal pryč. Musím domů, abych přivedl manželku.

Tak to pokračovalo celý den, dokud se kolem mřížových klecí vsazených do boku rakety nevystřídalo deset tisíc lidí. Pak, když vypršel šestihodinový limit, chopil se profesor Hugo ještě jednou mikrofonu.

Musíme odletět, ale vrátíme se zase příští rok ve stejnou dobu. A líbilo-li se vám letošní ZOO, zavolejte o něm svým přátelům do jiných měst. Zítře přistaneme v New Yorku a příští týden ještě v Londýně, Paříži, Ríně, Hongkongu a v Tokiu. Pak letíme na jiné planety!

Zamával jim ještě na rozloučenou a zatímco raketa vzlétala vzhůru,

shodli se pozemšťané, že letošní ZOC bylo určitě ze všech nejlepší...

Asi po dvou měsících a návštěvě tří planet přistála raketa profesora Huga konečně na známých rozeklaných horách planety Kaen a podivná konsko-pavoučí stvořeníčka se kvapně vyhrnula ze svých klecí. Profesor Hugo jim řekl pár slov na rozloučenou a pak se stvořeníčka rozprchla do stovky různých směrů, jak mezi skalami hledala své obydlí.

V jednom domku už čekala podobná stvořeníčka a byla celá šťastná, že se zase shledává se svým manželem a synkem. V podivném jazyce řekla cosi na uvítanou a spěchala, aby se s nimi objela. Takovou dobu jste byli pryč. Stálo to za to?

A stvořeníčko-manžel kývl. Nejvíce se to líbilo mrňousovi. Navštívili jsme osm planet a co jsme viděli věcí!

Maličký vyběhl nahoru po stěně jeskyně.

Nejlepší to bylo na jednom místě, které se jmenuje Země. Tam bydlí tvorové, kteří přes tělo nosí přelozy a chodí po dvou nebách.

A nebylo to nebezpečné? zeptalo se stvořeníčko-manželka.

Nebylo, odpověděl její druh. Mříže nás před nimi chránily. My jsme zůstali přímo v raketě. Příště musíš letět s nimi. Ze těch devatenáct commo, které za to platí, to jistě stojí.

A mrňous kývl. Tohle ZOC bylo ze všech nejlepší...



Jan Kyslík

„Ano," pravil doktor Phileas Welch, „mohu vyvolat duše slavných nebožtíků." Byl lehce stříknutý, jinak by to neřekl. Nebylo ovšem nic pohoršlivého, že se trochu napil na silvestrovském večíрку. Scott Robertson, mladý učitel anglického jazyka a literatury si narovnal brýle a začal se rozhlížet - nevěřil svým uším.

„To míníte vážně, doktore Welchi?"

„Zcela vážně. A nejen duše, ale také těla."

„Nemyslím, že by to bylo možné," řekl Robertson sevřenými ústy.

„Proč ne? Jednoduché přemístění v čase."

„Chcete tím naznačit putování v čase? To je poněkud ...neobyčejné."

„Všechno je docela jednoduché, když člověk ví, jak na to."

„Povězte mi něco bližšího, doktore Welchi."

„Řeknu vám tedy všechno." Fyzik roztržitým pohledem hledal alespoň jednu plnou sklenici.

„Už jsem k nám přenesl mnoho lidí," pokračoval Welch. „Archiméda, Newtona, Galilea. Chudáci!"

„Nelíbilo se jim u nás? Jistě byli ohromeni výsledky současné vědy?" řekl Robertson.

„Ovšem. ohromeni byli. Zvláště Archimédes. Zpočátku jsem si myslel, že se zblázní radostí, když jsem mu semtam něco vyložil v řečtině, které jsem se musel kdysi na univerzitě učit, ale nic dobrého z toho stejně nevzešlo."

„Co se stalo?"

„Nie. Rozdílná kultura. Nemohli si zvyknout na náš způsob života. Cítili se hrozně opuštění, bylo jim strašně. Musel jsem je poslat zpět."

„Skoda."

„Ano, velké mozky, ale málo přizpůsobivé. Nikoli univerzální. Zkusil jsem tedy přenést k nám Shakespeara,"

„Řekl jste Shakespeara?"

„Ano. Shakespeara. Potřeboval jsem někoho s univerzálním rozumem. Potřeboval jsem člověka, který by tak dobře znal lidi, že by s nimi mohl žít, třeba na staletí vzdálen od své doby. Shakespeare byl takovým člověkem. Mám na památku jeho autogram."

„Máte jej s sebou?" zeptal se Robertson. Oči se mu leskly.

„Mám." Welch zašátral po kapsách. „Aha, tady je."

Podal Robertsonovi malý kousek kartonu. Na jedné straně stálo "L.Kane a synové, Velkoobchod že ezářským zbožím". Na druhé se skvěl rozmáchlý podpis "William Shakespeare". Robertsona omráčil strašlivý dohad.

„Jak vypadal?" otázel se profesor literatury.

„Vůbec ne jako na portrétech. Docela holohlavý, s ošklivými kníry."

Hovořil velmi štvavým slangem. Dělal jsem všechno možné, aby se mu v našem století zalíbilo. Řekl jsem mu, že si vysoko ceníme jeho her a dosud je uvádíme. Řekl jsem mu taky, že je považujeme za nejvyšší díla nejen anglické, ale i celé světové literatury."

"Výborně, výborně," řekl Robertson se zatajeným dechem.

"Pověděl jsem mu, že lidé napsali spoustu svazků komentářů k jeho hrám. Chtěl přirozeně vidět nějakou knihu o sobě, půjčil jsem mu jich několik z knihovny."

"Co on?"

"Byl otřesen. Nechápal ovšem všechny naše idiomy a odkazy na události z pozdějších dob, ale pomohl jsem mu. Chudinka! Jistě nikdy nečekal, že ho budou jednou tak vynášet. Stále říkal: - Panebože! Co jen lidé provedli s jazykem za těch pět set let! Dej člověku přílišnou svobodu a, podle mého, vyždíme i z mokrého hadru celou potopu!"

"To nemohl říci!"

"Proč ne? Psal své hry velice rychle. Říkal, že měl krátké lhůty. Hamleta napsal za necelých šest měsíců. Námět byl starý. On ho jenom zpracoval."

"Zpracoval!" s úžasem zvolal profesor anglického jazyka a literatury. "Po zpracování se i z obyčejného skla stane čočka nejsilnějšího dalekohledu."

Fyzik ho neposlouchal. Spatřil nedotčený koktejls a začal se k němu prodírat bokem.

"Řekl jsem nesmrtelnému bardovi, že na univerzitách jsou dokonce speciální shakespearovské kurzy."

"Jeden z takových kurzů veďa."

"Vím. Zapsal jsem ho na váš doplňující večerní kurs. Nikdy jsem neviděl druhého člověka, který by se tak snažil dovědět, co si o něm myslí potomci, jako ubohý Bill!"

"Vy jste dal zapsat Williama Shakespeara do mého kurzu?" drmolil Robertson. I když je to jen opilý nesmysl, přece jde z toho hlava kolem. A co když to není výmysl? Co podpis? Robertson si začal připomínat holohlavého člověka s neobvyklou výslovností...

"Přirozeně, že jsem ho zapsal pod vymyšleným jménem," řekl doktor Welch. "Mám vám povídat, co musel zkusit? Byl to omyl, velký omyl. Chudák!" Konečně se dostal ke koktejlu a zahrozil na Robertsona prstem.

"Proč omyl? Co se stalo?"

"Poslal jsem ho zpátky do roku 1600." Welch rozčílením zvýšil hlas.

"Co myslíte, jakou míru ponížení může člověk snést?"

"O jakém ponížení mluvíte?"

Doktor Welch do sebe obrátil koktejl.

"O jakém! Ubohý prostáčku, vy jste no nechal propadnout!"

Přijel jsem k Marsoportu jen několik hodin poté, co přistál koráb ze Země. Na palubě měl vrtačky s diamantovými hlavicemi. Objednávku na ně jsem podal už dříve než před rokem. Chtěl jsem uplatnit své právo na vrtačky, dokud je někdo nerozebere. Tím nechci říci, že by je někdo mohl ukrást - všichni tady na Marsu jsme vědci a gentlemani. Avšak každá maličkost se tu jen těžce sežene, a ukrást právem prvního, to je tradiční způsob, jakým si vědci opatřují potřebné zařízení.

Sotva jsem naložil vrtačky do džípu, přijel Carson z Dolní skupiny a oháněl se mimořádně naléhavým havarijním písemným příkazem. Naštěstí jsem měl dost rozumu, abych si dal od ředitele Burka vystavit super-naléhavý příkaz. Carson přijal svůj nezdar s takovou pokorou, že jsem mu tři vrtačky daroval. Odpálil na svém skútru po červeném martanském písku, který tak krásně vyhlíží na snímcích a tak nemilosrdně ničí motory ve skutečnosti.

Přistoupil jsem k pozemskému korábu : kosmolety jako takové mě vůbec nevzrušovaly. Prostě jsem se chtěl podívat na něco, co mi ještě nezevšednělo. A tu jsem spatřil černého pasažéra.

Stál u kosmoletu a hleděl na rudý písek, na ožehnuté přistávací šachty na pět budov Marsoportu. Oči měl ohromné jako talíře. Zdálo se, že na tváři má napsáno : "Mars ! Koukej ! To je něco!"

V duchu jsem zasténal. Měl jsem před sebou toho dne tolik práce, že by stačila na celý měsíc. A černý pasažér spadl do mé kompetence. Jednou mi ředitel (v záchvatu jemu jinak cizí fantazie) řekl: „Talleyi, umíš ježnat s lidmi, rozumíš jim a oni tě mají rádi. Proto tě jmenuji vedoucím služby bezpečnosti na Marsu.“

Znamenalo to jen jednu povinnost, starat se o černé pasažéry.

V tomto případě vypadal černý pasažér asi tak na dvacet let. Vysoký byl něco přes šest stop, čistého masa na kosti nejvýše padesát kilo. Na zčervenalém martanském vzduchu mu zčervenal nos. Měl velké, na pohled neohrabané ruce a velká chodidla.

Čerstvá martanská atmosféra ho přiměla k tomu, že otevíral ústa, jako ryba na suchu. Respirátor pochopitelně neměl. Černí pasažéři nikdy nemají respirátor. Přistoupil jsem k němu a zeptal se : „Tak co, jak se tě u nás líbí.“

„Panebože!“ řekl jenom.

„Otřesný pocit, pravda? Stát ve skutečnosti na opravdové cizí planetě.“

„Ani nemluvte!“ pronesl zajímavě mládenec. Z kyslíkového hladu celý zmodral, celý, kromě špičky nosu. Rozhodl jsem se dát mu za vyučnou, ať ještě chvíli trpí.

„Ty ses tedy potají dostal na tenhle nákladní koráb,“ řekl jsem.

„Letěl jsi na černo na podivuhodný, okouzlující, exotický Mars.“

„Setva se dá o mně říci, že jsem černý pasažér," pronesl a křečovitě se snažil nabrat vzduch do plic. „Já vlastně, já ...“

Stěží už stál na svých dlouhých hubených nohou. Vytáhl jsem náhradní respirátor a nasadil mu jej na nos.

„Jdeme, zelenáči," řekl jsem. „Najdu pro tebe něco k jídlu a pak se vážně pohovoříme.“

Pocestě k budovám jsem ho držel za ruku : vyvaloval na všechno kolem sebe oči tak, že by určitě zakopl a polámal si nohy. Uvnitř ve společenské místnosti jsem zvýšil tlak vzduchu a ohřál mu veřřové maso.

Lačně jídlo spolykal, opřel se v křesle a roztáhl ústa od ucha k uchu.

„Jmenuji se Johnny. Johnny Franklin," řekl. „Mars ! Ani se mi nechce věřit, že jsem tu ve skutečnosti. “

Tohle říkají všichni černí pasažéři. Alespon ti, kteří zůstanou po cestě naživu. Každým rokem lidé podnikají přibližně deset pokusů, ale jen dva neskončí tragicky. Jsou to neuvěřitelní idioti. Černí pasažéři se - nehledě na prověrky Služby bezpečnosti - dokážou vkrást na palubu nákladního korábu.

Kosmolety startují se zrychlením řádu 20 g, člověka, který nemá speciální ochranné zařízení, to rozmáčkne na placku. Když tohle přežije, zabije ho radiace, nebo se zadusí v nevětraném skladovém prostoru než stačí se dostat do pilotní kabíny. Máme tu speciální hřbitov, speciálně pro černé pasažéry.

Ale přece jen čas od času se podaří někomu cestu přežít. Vstupuje na Mars s velkými nadějemi a očima zářícíma jako hvězdy. Mně přísluší vyvést ho z opojení.

„Proč jsi přiletěl na Mars?" zeptal jsem se.

„Vysvětlím vám to," odpověděl Franklin. „Na Zemi se musím chovat jako všichni ostatní lidé. Myslet jako druzí, dělat jako druzí, jinak člověka zabásnou.“

Přikývl jsem. Nyní poprvé v historii lidstva je na Zemi klid. Mír na celém světě, jednotná všesvětová vláda, mírový rozkvět. Vláda a úřady se snaží zachovat všechno v tomto stavu. Zdá se mi, že se někdy zachází příliš daleko, že se potlačuje i sebemenší příznak individuality, ale kdo jsem, abych mohl soudit ? Tak za sto let nastanepravděpodobně uvolnění, ale pro mladíka, který žije v současnosti, je to příliš dlouhá lhůta.

„Zatoužil jsi tedy po nových obzorech ?“

„Ano, pane," odvětil Franklin. „Nechci vypadat jako vejřaha, pane, ale snil jsem o tom stát se Prvoobjevitelem. Obtíží se nebojím. Budu pracovat, uvidíte, jen mi tu dovolte zůstat, pane, prosím vás! Budu usilovně pracovat ...“

„A co budeš dělat ?“ přerušil jsem ho.

„Co?“ Na chvíli přišel do rozpaků a pak řekl: „Cokoli.“

„Co dovedeš? Nám by se hodil třeba chemik, specialista na neorganickou chemii. Neprojevuje se tvůj talent náhodou v tomto oboru?“

„Ne, pane“ zamumlal zelenáň.

Musel jsem mu vštípit nemilosrdnou, hořkou pravdu, ačkoli mi to nečinilo žádné potěšení.

„Chemie tedy není tvým oborem,“ přemýšlel jsem nahlas. „Našlo by se místočko pro prvotřídního geologa. V nejhorším i pro statistika.“

„Obávám se, já ne ...“

„Pověz, Frankline, máš titul profesora ?“

„Ne, pane.“

„Co doktorát ? Nebo alespoň kandidaturu. Alespoň nějaký diplom ...“

„Ne, pane.“

„V tom případě mi pověz, co tu vlastně chceš dělat ?“

„Četl jsem, pane, že stavba je rozptýlena po celém Marsu. Myslel jsem, že bych se hodil třeba za poslíčka. Jsem vyučený tesař a vyznám se v instalacích ... Snad se tu nějaké práce pro mne najde.“

Nalil jsem Franklinovi druhý koflík kávy, a on se na mne podíval ohromnýma prosebnýma očima. V tomto stadiu besedy se všichni černí pasažéři dívají takovýma očima. Domnívají se, že Mars je něco jako Aljaška kolem roku 1870, nebo Antarktida z roku dva tisíce. Hrdinské jeviště pro smělé, rozhodné lidi. Ve skutečnosti Mars není ani jeviště ani fronta. Je to slepá ulička.

„Frankline,“ řekl jsem, „víš, že Stavba na Marsu závisí na dodávkách ze Země? Víš, že se nevyplácí a možná nikdy nevyplatí? Víš, že pobyt a zaměstnání jednoho člověka stojí Stavbu padesát tisíc dolarů ročně? Domníváš se, že by ses za těch padesát tisíc vyplatil?“

„Já toho moc neznám,“ namítl Franklin. „A až ůi zvyknu ...“

„Kromě toho,“ vpadl jsem mu do řeči, „víš, že na Marsu není jediný člověk, který nemá nejméně titul doktora věd?“

„To jsem nevěděl,“ zašeptal Franklin.

- - -

Černí pasažéři ta nikdy nevědí, povědět jim to musím já. Řekl jsem tedy Franklinovi, že všechny tesařské, zámečnické a instalatérské práce, povinnosti poslíčků, kuchařů, dokonce i úklid a opravy provádějí vědci sami ve volném čase. Třeba nedokonale, ale dělají to.

Jádro věci je v tom, že na Marsu neexistují nekvalifikovaní pracovníci. Nemůžeme si je jednoduše dovolit.

Čekal jsem, že se Franklin rozpláče, ale dokázal se přemoci. Přehlédl místnost teskným pohledem a prohlížel si zařízení maličké, přecpané světlice. Vždyť všecko v ní bylo martanské.

„Jdeme," řekl jsem a vsedal. „Lůžko pro tebe najdu. Zítra zorganizujeme zpáteční cestu na Zemi. Nezlob se. Zato jsi viděl Mars."

„Ano, pane," mladík jen stěží vstal. „Jenomže já se, pane na Zemi nevrátím ani za nic."

Nehádal jsem se s ním. Černí pasažéři se obvykle věčně naparují. Jak mám vědět, co zrovna tenhle nosí v hlavě.

Uložil jsem Franklina a vrátil se do laboratoře. Zabýval jsem se několik hodin prací, kterou bylo za každou cenu nutné dodělat. Spát jsem šel dočista vysílený.

Ráno jsem šel vzbudit Franklina. V posteli nebyl. Okamžitě mi hlavou proběhla myšlenka na možnou diverzi. Kdo ví, čeho je schopen neuspokojený Prvoobjevitel? Může vytrhnout dva, tři zpomalovače z reaktoru, nebo podpálit sklad paliva. Běhal jsem zuřivě po táboře, všude jsem mladíka hledal, a nakonec jsem ho objevil v nedostavěné spektrografické laboratoři.

Těto laboratoř jsme oběvilistavěli v mimopracovní době. Kdo měl volnou půlhodinku, položil pár cihel, ohobloval stolní desku nebo přišrouboval ~~zámky~~ panty ke dveřím. Nikoho nebylo možné uvolnit od jeho vlastní práce natolik, aby se s laboratoří hnulo kupředu.

Za několik hodin stačil udělat víc práce než my všichni za několik měsíců. Byl to skutečně šikovný tesař, a pracoval takovým tempem, jako by mu v patách hnaly pekelné příšery.

„Frankline!" zvolal jsem.

„Tadyjsem, pane," rozběhl se ke mně. „Chtěl jsem udělat aspoň něco, abych tu nejedl chleba zadarmo, pane Talleyi. Počkejte hodinku nebo dvě, a bude to pod střechou. Kdyby nikdo nepotřeboval tyhle roury, hned zítra sem zavedu vodu."

Franklin byl nesporně výborný hoch. Právě takový, jaké na Marsu potřebujeme. Podle všech zákonů spravedlnosti nebo jednoduše ze slušnosti jsem ho měl poplácat po ramenou a říci :

„Hochu, knižní vzdělání není všechno. Můžeš zůstat. Hodíš se nám tu." Chtělo se mi opravdu taková slova pronést. Neměl jsem však na to právo. Na Marsu nepodporujeme úspěšná dobrodružství. Černí pasažéři tu nemají vyhlídky. My vědci jakž takž i tesažskou práci zvládneme. Nesmíme prostě dopustit dublování profesí.

„Frankline," řekl jsem, „přestaň mi, prosím tě, komplikovat život. Jsem dobrosrdečný a sentimentální. Mě jsi přesvědčil. V mých silách je pouze dodržet pravidla. Musíš se vrátit na Zemi."

„Nemohu se tam vrátit," odvětil sotva slyšitelně Franklin.

„Prěpak?"

„Jestli se vrátím, hned mě strčí za mříže."

„Dobře, tak vyklop všechno pěkně od začátku," zasténal jsem.

„Ale stručně."

„Rozkaz, pane! Jak už jsem vám, pane říkal," začal Franklin,

„Na Zemi je nutné chovat se jako druží a myslet jako druží. Do určité doby bylo všechno v pořádku. Ale pak jsem objevil Pravdu.“

„Cože?“

„Objevil jsem Pravdu,“ opakoval hrde Franklin. „Narazil jsem na ni náhodou, ale v podstatě je velmi prostá. Dokonce tak prostá, že jsem ji naučil i sestřičku, a to už je co říci. Když oňa se jí naučila, tak už každý. Tehdy jsem se pokusil naučit Pravdě všechny.“

„Pokračuj,“ řekl jsem.

„Všichni se strašně rozčílili. Řekli, že jsem se zbláznil a že mám držet jazyk za zuby. Já jsem nemohl mlčet. pane Talleyi, vždyť je to přecí Pravda. Akdyž ~~až~~ pak pro mě přišli, vypravil jsem se na Mars.“

Bác ho, pomyslel jsem si, to je ohromné! Já ~~žádná~~ tohle nám na Marsu sdělá. Hodný, staromódní náboženský fanatik dělá kázání zarputilým vědcům. Zrovna tohle mě předeepsal doktor. Když teď kluka pošlu zpátky na Zemi do kriminálu, budou mě vyčítky. Vědomí pronásledovat po celý zbytek života.

„To není ještě všechno,“ ozval se Franklin.

„Chceš snad říci, že ta srdceryvná historie má ještě pokračování?“

„Ano, pane.“

„Tak povídej,“ povzbudil jsem ho s povzdechem.

„Vrhli se i na moji sestřičku,“ řekl Franklin. „Chápejte, když se jí zjevila Pravda, chtěla učit ostatní stejně jako já. Je to přede pravda. A teď se sestřička musí skrývat, než... než...“

Utřel si nos a s lítostivým pohledem polkl slzy.

„Myslel jsem, až uvidíte, jak se dovedu na Marsu otáčet, že by se mohla za mnou i sestřička ...“

„Cože?“

„Ano, pane.“

„Už nechci nic slyšet. I tak jsem slyšel víc než dost.“

„A vy byste nechtěl, abych vám sdělil Pravdu?“ navrhl se západem Franklin. „Mohu vysvětlit...“

„Už ani slovo!“ vyštěkl jsem.

„Ano, pane.“

„Frankline, nemohu pro tebe absolutně nic udělat. Nemáš potřebný vědecký stupeň ani kvalifikaci. Nejsem zplnomocněn, abych ti povolil pobyt. Udělám jediné, co je v mých silách. Promluví o tobě s ředitelem.“

„Sláva, moc vám děkuji, pane Talleyi. Vysvětlíte mu, že ještě nejsem docela při síle po té cestě? Jakmile se vzpamatuji, dokážu vám ...“

„Ovšem, ovšem,“ řekl jsem a rychle odešel.

Ředitel se na mne zadíval, jakoby měl před sebou mého dvojníka z anti světa.

"Talleyi," řekl, "znáš přece předpisy."

"Ovšem," zamumlal jsem. "Ale on nám opravdu může být užitečný. Je mi strašně nemilé posílat ho policajtům přímo do rukou."

"Pobyt jednoho člověka na Marsu přijde ročně na padesát tisíc dolarů," pokračoval ředitel. "Domníváš se, že ..."

"To všechno znám," přerušil jsem ho. "Je to tak dojemný případ a on se tak snaží a my bychom mohli ..."

"Všichni černí pasažéři jsou dojemní," poznamenal Burke.

"Ovšem, samozřejmě, jsou to podřadné bytosti, proti nám, vědcům, supermanům. Ať táhne, odkud přišel," rozčílil jsem se.

"Talleyi," řekl klidně ředitel, "vidím, že tato otázka přiosťruje naše vztahy. Proto její řešení nechám celé na tobě. Víš, že každoročně připadá na jedno volné místo na Marsu téměř deset tisíc žádostí. Odmítáme specialisty lepší než jsme sami. Mladíci celá léta studují na univerzitě, aby u nás zaujali určité místo, a pak se třeba ukáže, že už je obsazeno. Vezmi v úvahu všechna tato fakta a řekni na svou čest a svědomí. Že tu má Franklin zůstat."

"Já, já ... čert aby to vzal, ne, když otázka stojí takto," odsekl jsem, stále ještě plný zlosti.

"Je možné stavět ji nějak jinak?"

"Samozřejmě, že ne."

"Je vždy smutné, když je mnoho povolanych a málo vyvolených," pronesl zádušně ředitel. "Lidé potřebují nový prostor. Chtěl bych odevzdat Mars všeobecnému osídlení. Jednou to bude. Ale ne dřív, než se naučíme zacházet se zdejšími zásobami."

"Dobrá," řekl jsem. "Jdu zorganizovat Franklinův odlet."

- - -

Franklin při mém návratu pracoval na střeše spektrografické laboratoře. Při pohledu na mou tvář pochopil, s jakou odpovědí přicházím. Sedl jsem do džípu a uháněl k Marsportu. Věděl jsem přesně, co řeknu kapitánovi, který připustil Franklinův pobyt na palubě svého korábu. Tyhle nešvary se dělají až příliš často.

Ať ten vtipálek veze kluka zpátky na Zemi.

Nákladní koráb byl pohroužen do startovací šachty, proti nebi se rýsovala jen jeho špiše. Náš nukleonik Clackson připravoval koráb ke startu.

"Kde je kapitán od téhle rezavé bečky?" zeptal jsem se.

"Žádný kapitán tu není," odpověděl Clackson. "To je model "Pecivál". Radiově řízený."

Ucítil jsem, že se mi žaludek pohybuje nahoru a dolů jako na houpačce. "Žádný kapitán tu není?"

"Ne!"

„A posádka?"

„Na korábu žádná není." řekl Clarkson. „Vždyť to přece znáš, Talleyi."

„V tom případě není na palubě kyslík," pokračoval jsem.

„Samozřejmě, že ne!"

„A ochrana před radiací?"

„NE Ano, kvůli nákladu."

„Co tepelná izolace?"

„Právě tolik, aby se korpus neroztavil."

„Startuje zřejmě s maximálním zrychlením? Něco kolem třiceti pěti g."

„Ovšem," potvrdil Clarkson. „Pro radiově řízený koráb je to nejekonomičtější. Zaráží tě snad něco?"

Už jsem mu neodpověděl. Mlčky jsem sedl do džípů a hnál do spektrografické laboratoře. Žaludek už jsem neměl jako na houpačce. Točil se jako natahovací dětský vláček.

Člověk není schopen přežít takovou cestu. Nemá žádnou šanci. Ani jednu z deseti miliardám. Je to fyzicky nemožné.

Franklin už měl střešku laboratoře hotovou a pracoval dole na spojování rour. Byla zrovna přestávka a tak mu pomáhalo několik lidí z důlní skupiny.

„Frankline," řekl jsem.

„Prosím, pane."

Zhluboka jsem se nadechl.

„Frankline, ty jsi sem přilétl na nákladním korábu?"

„Ne, pane," odpověděl. „Pořád jsem se snažil vám vysvětlit, že mi ani nenapadlo podplácet nějakého kapitána, ale vy jste pane ..."

„V tom případě mi pověz," pravil jsem velmi pomalu a zřetelně, „jak ses sem dostal?"

„Díky Pravdě!"

„Mohl bys mi to vysvětlit?"

Franklin okamžik přemýšlel.

„Jsem po cestě střešně unavený, pane, ale myslím, že mohu."

A zmizel.

Stál jsem a jenom tupě mžikal. Pak jeden z důlních inženýrů ukázal vzhůru. Ve výšce přibližně tří set stop se vznášel Franklin. Za chvíli ku už stál zase u mne. Byl celý prokřehlý, špičku nosu měl červenou.

Vypadá to jako okamžité přemístování v prostoru! Nulový přelet!

„To je Pravda?" otázal jsem se ho.

„Ano, pane," odpověděl Franklin. „Na svět je třeba podívat se trochu jinak. Stačí jen spatřit Pravdu, skutečně spatřit - a vše je možné. Ale na Zemi tomu říkali hal- halucinace. Řekli, abych přestal lidi hypnotizovat."

„Můžeš tomu naučit i ostatní?"

„Jistěže," odpověděl Franklin, „chce to ovšem nějaký čas."

„Nevadí. Doufám, že si nějaký čas najdeme. Docela určitě. Někaký čas, věnovaný Pravdě, se vyplatí. A jak!“

Bůhví jak dlouho bych ještě breptal pđdobné nesmysly, ale Franklin zvolal: „Smím tedy zůstat, pane Talleyi?“

„Můžeš zůstat, Frankline. Upřímně řešeno, kdybys chtěl utéci, tak tě zastřelím.“

„Děkuji, pane,“ řekl Franklin. „A co moje sestřička?“

„Jistě!“ zaradoval jsem se. „Ať tvoje sestřička přijede, kdykoli..“ Vtom se ozval polekaný výkřik horníků. Pomalu jsem se otočil a vlasy mi vstaly na hlavě.

Přede mnou stála vysoká hubená dívenka s očima jako talíře. Rozhlížela se náměsíčně kolem a opakovala jen: „Mars, Panebože!“

Pak mě zpozorovala a začervenala se.

„Odpusťte, pane,“ řekla, „já, já jsem poslouchala...“

Ze sbírky povídek R. Sheckley

- Palémničestvo na Zemi

vyd. Izd. Mir, Moskva 1966

V závěru tohoto čísla bychom chtěli vyzvat všechny, kdo mají zájem přispět svým dílem do SF hnutí, ať v literatuře, výtvarnictví nebo jiné formě, aby se nebáli vložit své příspěvky do Šumové schránky č. 23, nebo se kontaktovat na J. Čapka č. 21.

Kromě toho, komu leží nečinně pod postelí nebo na půdě staré ročníky ABC, Ohníčků, comixů se SF-tematikou, aby je mohl dát či zapůjčit klubu na zkopírování.

Nashledanou v dalším čísle

Redakce